NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji

KGP.410.010.07.2018

Wojciech Lutek
Prezes Zarządu
PGE Dystrybucja Spółka Akcyjna
z siedzibą w Lublinie
ul. Garbarska 21A,
20-340 Lublin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrola nr P/18/021: Efektywność energetyczna gospodarki

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 56 92, F +48 22 444 55 94
kgp@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	PGE Dystrybucja Spółka Akcyjna z siedzibą w Lublinie[1], ul. Garbarska 21A, 20-340 Lublin
Kierownik jednostki kontrolowanej	Wojciech Lutek, Prezes Zarządu, od 2 lutego 2016 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił: - Marek Goluch, od 7 stycznia do 3 kwietnia 2014 r. p.o. Prezesa Zarządu, od 4 kwietnia 2014 r. Prezes Zarządu.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Realizacja przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej. 2. Audyt energetyczny przedsiębiorstwa. 3. Wykorzystanie środków pomocowych na wspieranie przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej.
Okres objęty kontrolą	Okres objęty kontrolą: Lata 2014-2018 z uwzględnieniem zdarzeń mających miejsce poza okresem objętym kontrolą a mających wpływ na przedmiot kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli[2].
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji
Kontroler	Grzegorz Łukasik, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli Nr KGP/31/2019 z 1 marca 2019 r. (akta kontroli str.1-4)

[1] Dalej: PGE Dystrybucja lub Spółka.

[2] Dz. U. z 2019 r. poz. 489 ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna[3] kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Działania mające na celu ograniczenie strat energii elektrycznej w sieci dystrybucyjnej PGE Dystrybucja przyczyniły się do zmniejszenia wskaźnika strat sieciowych z 6,32% w 2014 r. do 5,37% w 2017 r.

PGE Dystrybucja na podstawie przepisów art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o efektywności energetycznej[4] wykonała w ustawowym terminie audyt energetyczny przedsiębiorstwa. Spółka poinformowała Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki[5] o przeprowadzonym audycie, wypełniając tym samym obowiązek wynikający z art. 38 ust. 1 ww. ustawy o ee. Audyt przedsiębiorstwa przeprowadził podmiot, posiadający doświadczenie zawodowe w przeprowadzaniu tego rodzaju działalności. Wnioski i rekomendacje zawarte w dokumencie zostały lub są planowane do wykorzystane w procesie modernizacji i rozwoju sieci dystrybucji energii elektrycznej.

NIK pozytywnie ocenia przyjęcie 26 marca 2019 r. w ramach Grupy Kapitałowej *Polityki Efektywności Energetycznej*[6]. Dokument ten rozpoczął proces uwzględniania przy opracowywaniu planów inwestycyjnych dotyczących sieci dystrybucji energii elektrycznej wskaźnika efektywności energetycznej. Działania te mają zapewnić również monitoring oszczędności energii w Spółce.

W 2018 r. Spółka uzyskała świadectwa efektywności energetycznej. Wniosek do Prezesa URE był kompletny i zawierał rzetelne dane. Planowane jest dalsze pozyskiwanie świadectw pomimo, że ich wartość stanowi niewielki ułamek inwestycji poniesionych na poprawę efektywności energetycznej.

Spółka wykorzystywała środki unijne na wspieranie przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej. W okresie objęty kontrolą pozyskała blisko 75 mln złotych na ograniczenie strat w sieci. Uzyskane środki były przeznaczone na cele określone w umowach. Założone efekty projektów poddanych kontroli, dotyczące ilości zaoszczędzonej energii w wyniku realizacji inwestycji lub modernizacji zostały osiągnięte. Projekty zrealizowano w terminach określonych w umowach na dofinasowanie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe[7] kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Realizacja przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej

Opis stanu faktycznego

Spółka PGE Dystrybucja prowadzi działalność w zakresie dystrybucji energii elektrycznej, odpowiada za ruch sieciowy w systemie dystrybucyjnym elektroenergetycznym, za bieżące i długookresowe bezpieczeństwo funkcjonowania tego systemu, eksploatację, konserwację, remonty oraz niezbędną rozbudowę sieci

[3] Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

[4] Dz. U. z 2019 r. poz. 545. Dalej: ustawa o ee.

[5] Dalej: Prezes URE.

[6] Na podstawie dokumentu ustanawia architekturę procesów GK PGE pt. *Model Operacyjny Grupy Kapitałowej PGE*, w ramach obszaru Rozwój, zaktualizowano Megaproces 3.06 *Zarządzanie efektywnością energetyczną.*

[7] Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

dystrybucyjnej[8].Pełni funkcję operatora systemu dystrybucyjnego.

(akta kontroli str. 325, 452-458, 900)

Efektywność energetyczna w Spółce pełniącej funkcję OSD ma istotny wymiar techniczny i ekonomiczny, z uwagi na występowanie strat sieciowych rozumianych jako różnica między energią zmierzoną wprowadzoną do sieci, a energią zmierzoną odebraną z tej sieci. Stratę tą Urząd Regulacji Energetyki[9] określał pojęciem różnicy bilansowej, na którą składa się strata techniczna oraz handlowa. Różnica bilansowa stanowiła ok. 95% całości energii „zużywanej" przez Spółkę[10]. W latach 2014-2018 wolumen różnicy bilansowej sukcesywnie malał i wynosił (MWh): w 2014 r. - 2 487 066; w 2015 r. 2 377 673; 2016 r. - 2 406 395; 2017 r. - 2 296 021, 2018 r. - 2 268 280. Stanowiło to odpowiednio (w %): 7,6; 7,1; 7,0; 6,5 oraz 6,2% udziału w wolumenie energii dostarczonej do odbiorców końcowych. Koszt pokrycia różnicy bilansowej zmalał z 451,5 mln zł w 2014 r. do 411,8 mln zł w 2018 r.

W celu ograniczania różnicy bilansowej w Spółce przyjęto 23 marca 2018 r. program *Ograniczenie różnicy bilansowej energii elektrycznej na obszarze PGE Dystrybucja S.A. w latach 2018-2022*, a wcześniej (ostania aktualizacja z 10 marca 2017 r.) *Ograniczenie strat energii elektrycznej w sieci dystrybucyjnej PGE Dystrybucja S.A. w latach 2011-2021*. Działania określone w programach przyczyniły się do zmniejszenia wskaźnika strat sieciowych z 6,32% w 2014 r. do 5,37% w 2017 r.

Ograniczenia różnicy bilansowej zmierzały do zmniejszenia strat energii w całej sieci dystrybucyjnej, a nie jak określa to ustawa o ee danego obiektu, urządzenia czy instalacji. Żadne z realizowanych zadań nie skutkowało do 29 września 2017 r. występowaniem o świadectwa efektywności energetycznej. Zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o ee z Spółka nie była podmiotem zobowiązanym do spełnienia obowiązku uzyskania 1,5 % oszczędności energii elektrycznej wyrażonej w toe oraz uzyskania i przedstawiania do umorzenia Prezesowi URE świadectw efektywności energetycznych.

(akta kontroli str. 68-82, 147-148, 152-164, 902-904)

Po wejściu w życie ustawy o ee Regulaminem Organizacyjnym z 6 kwietnia 2017 r., w Spółce powołano nową komórkę organizacyjną - Biuro Efektywności Energetycznej (dalej Biuro). Do zadań Biura należały między innymi: realizacja zadań związanych z obowiązkiem przepowiedzenia audytu energetycznego Spółki, określenie potencjału Spółki w zakresie pozyskania świadectw energetycznych, tzw. „białych certyfikatów" oraz współpraca z innymi komórkami przy opracowywaniu Planu Rozwoju (poziom strategiczny), a także Planu Inwestycyjnego (poziom realizacji modernizacji sieci i zakupów w odniesieniu do przedsięwzięć służących poprawie efektywności[11].

(akta kontroli str. 246, 278-279)

W zakresie realizacji powyższych zadań ustalono:
Spółka na dzień 29 września 2017 r., posiadała *Audyt energetyczny przedsiębiorstwa PGE Dystrybucja S.A.*[12]

[8] Zgodnie § 6 Statutu Spółki z 20 czerwca 2018 r.

[9] Dalej: URE.

[10] Dane za 2016 r. – na podstawie wyników Audytu energetycznego przedsiębiorstwa.

[11] W okresie objętym kontrolą w Spółce posługiwano się trzema pojęciami dotyczącymi efektywności dystrybucji energii elektrycznej: 1) strata energii elektrycznej w sieci jako zjawisko fizyczne minimalizowane poprzez odpowiednie zaprojektowanie sieci, 2) różnica bilansowa – której minimalizacja wymagają modele URE (obejmująca straty techniczne), 3) efektywność energetyczna w rozumieniu ustawy o ee – tj. oszczędność energii obiektu urządzenia czy instalacji (części sieci) mierzalna i możliwa do przedstawienia URE, np. w celu świadectw efektywności energetycznych, o które Spółka może się ubiegać.

[12] Szczegóły w obszarze drugim Wystąpienia, pt. Audyt energetyczny Przedsiębiorstwa.

(akta kontroli str. 280-322,900)

W okresie objętym kontrolą Spółka, w dniu 29 września 2017 r., wystąpiła z wnioskiem o wydanie świadectwa efektywności energetycznej do Prezesa URE dla przedsięwzięcia polegającego na wymianie transformatorów SN/nN w PGE Dystrybucja w okresie od 1 stycznia 2014 r. do 30 września 2016 r. na jednostki o niższych stratach energetycznych. Łącznie wymianą objęto 1512[13] transformatorów w różnych lokalizacjach. Wartość projektu nie była ustalana[14].
Spółka we wniosku zadeklarowała oszczędności, energii o wartości 398,172 toe. Podstawę złożenia wniosku stanowił art. 57 ust. 2 ustawy ee pozwalający na uzyskanie świadectw dla przedsięwzięć zrealizowanych przed wejściem ustawy o ee. Przedsięwzięcie polegało na ograniczeniu strat poprzez wymianę, w okresie od 1 stycznia 2014 do 30 września 2016 r., transformatorów na jednostki charakteryzujące się wyższą efektywnością energetyczną (sprawnością) lub dostosowane do zapotrzebowania na moc[15]. Do wniosku załączono wymagane art. 20 ust. 5 ustawy ee: audyt efektywności energetycznej, oświadczenia o zgodności z prawdą danych we wniosku oraz o niezachodzeniu przesłanek określonych w art. 20 ust. 2 pkt 1,3 i 4 powyższej ustawy, tj. że Spółka nie otrzymała innej formy pomocy na wskazane we wniosku przedsięwzięcie. Spółka oświadczyła, że wymiany transformatorów dokonała ze środków własnych.

(akta kontroli str. 87-102, 900)

Dołączony do wniosku audyt efektywności energetycznej z 28 września 2017 r., został opracowany przez firmę Energoprojekt-Katowice SA na podstawie umowy z 11 września 2017 r. Wykonawcę audytu wyłoniono na podstawie wewnętrznej instrukcji dokonywania zakupów w trybie zapytania ofertowego. W ramach postępowania wpłynęły dwie oferty. Oferta Energoprojektu SA była ofertą najkorzystniejszą cenowo. Audyt przeprowadzono na podstawie obowiązującego na dzień opracowania audytu rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 10 sierpnia 2012 r. *w sprawie szczegółowego zakresu i sposobu sporządzania audytu efektywności energetycznej, wzoru karty audytu efektywności energetycznej oraz metod obliczania oszczędności energii*[16]. Audyt efektywności energetycznej zawierał elementy wymieniane w art. 25 ustawy o ee w tym: inwentaryzację techniczną urządzeń przed i po modernizacji, ocenę stanu technicznego i analizę strat energii oraz ocenę efektów uzyskanych w wyniku realizacji przedsięwzięcia.
Efekt energetyczny wynikający z przeprowadzonych przedsięwzięć modernizacyjnych służących poprawie efektywności energetycznej dla wszystkich działań poddanych audytowi wynosił: 4 627,766 MWh, 397,916 toe. Wskaźnik redukcji jednostkowych strat energii elektrycznej - 56,83%.

(akta kontroli str. 95-102, 120-142, 900)

Prezes URE wydał 13 lipca 2018 r. (tj. po 8,5 miesiącach od złożenia wniosku) świadectwo efektywności energetycznej nr PL4156/4/T/19029/2018 o wartości 397,916 toe[17]. W dniu 12 marca 2018 r. Prezes URE wezwał wnioskodawcę do uzupełnienia lub ustosunkowania się do faktów zwartych w przesłanej dokumentacji. Spółka, pismem z dnia 18 kwietnia 2018 r., w wyznaczonym terminie,

[13] W złożonym wniosku deklarowano wyminę 1514 szt. transformatorów, różnica wynikała z nieprawidłowego ujęcia transformatorów w wykazie zawartym w audycie efektywności energetycznej dołączonym do wniosku.

[14] Wartości wymienionych transformatorów 1512 szt., na podstawie danych z projektu zrealizowanego w Oddziale Lublin i finansowanego z POIiŚ 2007-2013 (podobna ilość transformatorów choć różne moce znamionowe), dla celów posłużenia w analizach porównawczych to około 40,0 mln zł.

[15] Określone w pkt 5.3 lit. b) Obwieszczenia Ministra Energii z 23 listopada 2016 r*, MP poz. 1184.*

[16] Dz. U. poz. 962 - utraciło moc z dniem 1 października 2017 r. - zgodnie z art. 58 ust. 1 ustawy ee.

[17] Wartość toe zawarta w Świadectwie Efektywności energetycznej jest konsekwencją przeliczenia oszczędności po usunięciu z zestawień dwóch transformatorów: jednego z Oddziału Łódź, a drugiego z Oddziału Białystok.

odniosła się do wezwania URE. W pięciu sprawach podtrzymała swoje stanowisko przedstawiając merytoryczne argumenty na ich poparcie. Natomiast w trzech przypadkach Spółka uzupełniła lub zmieniła dane z wniosku, dotyczyły one: 1) skorygowania przez audytora wielkości obliczeń wielkości emisji CO^2, 2) skorygowania karty audytu z dwóch stron do jednej, 3) przedstawienia dziewięciu wybranych protokołów przekazanych do eksploatacji transformatorów.
W wyniku ponownej weryfikacji załączników do wniosku Spółka skorygowała pomyłkę polegającą na błędnym ujęciu dwóch transformatorów, w wyniku czego zmianie uległa również wartość toe – ujęta w audycie ee.
Świadectwo efektywności energetycznej zostało wydane zgodnie z wartością toe wynikającą z opracowanym na wniosek Spółki następnie skorygowanym, audytem efektywności energetycznej.

(akta kontroli str. 103-119)

Prawa majątkowe wynikające ze świadectwa efektywności energetycznej z dnia 13 lipca 2018 roku, zostały sprzedane na Towarowej Giełdzie Energetycznej za pośrednictwem PGE Dom Maklerski S.A. Całkowity przychód z tych operacji wyniósł 243,7 tys. zł netto (299, 7 tys. zł brutto).
Uzyskane wpływy ze świadectw energetycznych w wysokości ok. 300,0 tys. złotych stanowiły znikomy procent realizacji inwestycji – około 0,75%[18].

(akta kontroli str. 363-364)

W 2019 r. i w latach następnych Spółka planuje prowadzić dalsze działania w celu zmniejszenia strat energii oraz uzyskania świadectw efektywności energetycznej. Spółka zakłada, że audyty efektywności energetycznej obejmą w 2019 roku zadania polegające na wymianie opraw oświetleniowych oświetlenia drogowego na oprawy energooszczędne oraz wybrane modernizacje linii napowietrznych SN. Plan na rok 2019, zakłada uzyskanie świadectw o łącznej wartości 438 toe[19]. Ponadto 19 grudnia 2018 r. na wniosek Spółki Komitet Rozwoju Biznesu i Innowacji Grupy Kapitałowej PGE zaakceptował przejście w fazę planowania na 2019 r. projektu pt. *„System automatycznego wyliczania strat sieciowych i generowania audytów efektywności energetycznej przy zmianie struktury sieci SN z technologii napowietrznych na kablowe".* W wyniki tego projektu również planowane jest uzyskiwanie świadectw efektywności energetycznej.

(akta kontroli str. 83,324)

Plan Rozwoju Spółki oraz Plan Inwestycyjny na lata 2014-2019[20] (poziom realizacji modernizacji sieci i zakupów) nie pozwalał na wyodrębnienie inwestycji skutkujących bezpośrednią poprawą efektywności energetycznej oraz nie zawierał metodyki i mierników pozwalających na pomiar poprawy efektywności.
W dniu 5 grudnia 2018 roku Biuro opracowało dokument *Wizja i strategia obszaru efektywności energetycznej w PGE Dystrybucja S.A.*, zawierający rekomendacje dotyczące poprawy efektywności energetycznej oraz sposobu procedowania tego zagadnienia, zgodnie z zasadami obowiązującym w całej grupie PGE[21]. Zarząd PGE 26 marca 2019 r. przyjął *Politykę Efektywności Energetycznej*[22]. Celem regulacji jest między innymi wprowadzenie zasad identyfikacji projektów

[18] Przyjmując szacunkową wartość projektu – 40,0 mln zł.

[19] Plan na rok 2019 przyjęty w Karcie Inicjatywy P2_2 *Rozwój działalności w obszarze efektywności energetycznej* – w części białe certyfikaty.

[20] Opracowany na lata 2014-2019 r. *Moduł Plan Inwestycyjny* stanowi element dokumentu *Plan Rozwoju Spółki.*

[21] Zasady te wynikają z *Kodeksu Grupy PGE* oraz *Modelu Operacyjnego Grupy Kapitałowej PGE* oraz wynikających z nich dokumentów na poziomie polityk i regulaminów w szczególności *Polityka Zarządzania Procesami Grupy Kapitałowej PGE*.

[22] Na podstawie dokumentu GK PGE pt. *Model Operacyjny Grupy Kapitałowej PGE*, w ramach obszaru Rozwój, zaktualizowano Megaproces 3.06 *Zarządzanie efektywnością energetyczną.*

inwestycyjnych oraz zadań modernizacyjnych poprawiających efektywność energetyczną oraz monitorowanie możliwości uzyskania w wyniku tych działań świadectw efektywności energetycznej. Biuro Spółki, uczestniczyło w pracach nad opracowaniem tego dokumentu w ramach Grupy Kapitałowej PGE[23].
Zgodnie w wyjaśnieniem Wiceprezesa Zarządu Spółki[24] dokument ten pozwoli PGE Dystrybucja na przygotowanie i wdrożenie procedur i instrukcji, które zapewnią procesowe zarzadzanie efektywnością energetyczną w Spółce, tym samym uwzględnienie w planach inwestycyjnych tego obszaru.

(akta kontroli str. 150, 405-416)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania Spółki w zakresie obszaru dotyczący realizacji przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej.

OBSZAR

2. Audyt energetyczny przedsiębiorstwa

Spółka przeprowadziła audyt energetyczny przedsiębiorstwa wywiązując się tym samym z obowiązku wynikającego z art. 36 ust. 1 ustawy o ee. Stosownie do art. 38 ust. 1 ww. ustawy, pismem z 27 października 2017 r. Spółka zawiadomiła Prezesa URE o przeprowadzonym audycie, zakończonym w dniu 28 września 2017 r., tj. w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy określonym w art. 51 ust. 1 ustawy o ee.

Audyt został przeprowadzony przez Politechnikę Lubelską, zgodnie z umową z 23 lutego 2017 r. na opracowanie metodyki oraz przeprowadzenia audytu energetycznego Spółki będącej OSD. Koszt wykonania audytu wyniósł […][25]. Kryteria wyboru audytora oparte były na analizie potencjału naukowego powyższej uczelni wyższej oraz doświadczeniu zawodowym kadry tej placówki.

Sporządzenie audytu oparte zostało o Normę PN-EN 16247 w zakresie wymagań ogólnych, budynków, transportu. Audyt zawierał autorską metodykę, dopasowaną do specyfiki Spółki, uwzgledniającą analizę 95 % „zużywanej" energii, tj. strat sieciowych. Metodykę audytu energetycznego, w zakresie sieci dystrybucyjnej, oparto na założeniu, że sieć traktowana jest jako swoista dla spółki dystrybucyjnej *instalacja przemysłowa*.

(akta kontroli str. 280-322)

Audyt został wykonany w okresie od 6 czerwca do 28 września 2017 r. Celem przeprowadzenia audytu była analiza przepływu energii w PGE Dystrybucja, wraz z określeniem możliwości poprawy ich efektywności. Audyt został wykonany w trzech głównych obszarach działalności Spółki, tj. 1) majątku sieciowym 2) w obiektach budowlanych,3) transporcie.

Audytowi poddano całość sieci dystrybucyjnej WN, SN i nN. W ramach audytu przeprowadzono analizę danych ze wszystkich Oddziałów i Regionów Spółki w zakresie strat energii. Przeprowadzono inwentaryzację i poddano audytowi sieć

[23] Dalej: GK PGE.

[24] Wyjaśnienia Jana Frania, Wiceprezesa Zarzadu z dnia 29 marca 2019 r., L. dz. 2833/2019 r.

[25] W tym: [Informacje wyłączone przez NIK na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1764 ze zm.), w związku z art. 11 ust.4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieucvzciwej konkurencji (Dz.U. z 2018 r., poz. 419). Wyłączenia dokonano ze względu na ochronę interesu podmiotu gospodarczego – tajemnica przedsiębiorstwa.].

budynków oraz przenalizowano dane dotyczące floty środków transportowych we wszystkich lokalizacjach Spółki.

Średnio roczne oszczędności obliczone w audycie, dla poszczególnych obszarów wyniosły łącznie 2 876,28 toe i dotyczyły: majątku sieciowego - 1208,05 toe; infrastruktury budowlanej - 807,03 toe; środków transportu – 861,2 toe.

Szczegółowej analizie, poddano rekomendacje w zakresie majątku sieciowego Spółki ponieważ stanowił on 95% całkowitego zużycia energii przez Spółkę.

W wyniku audytu zidentyfikowano obszary o zwiększonych stratach energii oraz wskazano, że poprawa efektywności energetycznej może zostać osiągnięta, przede wszystkim (przyniesie największy efekt) poprzez:

1. Zwiększenie przekroju linii średniego napięcia i budowę nowych stacji SN/nN, działania te dają największe obniżenie strat energii elektrycznej. Efekt zmniejszenia strat energii zależał jednak od rozpatrywanego rejonu[26].
2. Ograniczenie strat w sieci niskiego napięcia uzyska się poprzez budowę nowych stacji SN/nN. Najlepszy efekt można było uzyskać budując stacje w Oddziale Łódź Miasto.
3. Ograniczenie strat energii poprzez zwiększenie współczynnika obciążenia transformatorów można uzyskać we wszystkich Rejonach Oddziału Lublin oraz w Rejonach: Bielsk Podlaski, Ełk, Suwałki i Białystok.

Autorzy audytu podkreślili, że analiza rodzaju przedsięwzięć inwestycyjnych związanych z modernizacją i rozwojem sieci dystrybucyjnej, podejmowanych przez Spółkę i rozłożonych na okres 20 lat wykazała możliwość osiągnięcia całkowitego zmniejszenia strat energii o 32 000 toe; wartość rozpatrywanych przedsięwzięć inwestycyjnych oszacowano jednak na 7 miliardów złotych.

(akta kontroli str. 900)

Spółka opracowując plany inwestycyjne skorzystała z powyższych rekomendacji – planowane jest zwiększanie objętości materiału przewodowego linii średniego napięcia. Wykonane tej rekomendacji ma być realizowane poprzez program kablowania sieci SN. Program ten obejmie wymianę ponad 11 tys. km linii SN i ma być realizowany w ciągu najbliższych pięciu lat. Na dzień 8 kwietnia 2019 r. był na etapie uzyskania opinii *Komitetu Inwestycyjnego* dla przejścia z fazy przygotowania do realizacji. W ramach programu przewidziano nakłady inwestycyjne w wysokości 3 464, 4 mln zł.

(akta kontroli str. 324,327-362)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie obszar dotyczący wykonania audytu energetycznego przedsiębiorstwa.

[26] W sieci średniego napięcia największe ograniczenie strat poprzez zwiększenie przekroju linii tworzących sieć uzyska się w Oddziale Warszawa, w Rejonach: Jeziorna, Legionowo. Pruszków i Mińsk Mazowiecki oraz Rejony Oddziału Łódź Teren: Łowicz i Żyrardów oraz Oddziału Lublin: Lublin Miasto.

OBSZAR

3. Wykorzystanie środków pomocowych na wspieranie przedsięwzięć służących poprawie ee

Opis stanu faktycznego

PGE Dystrybucja w okresie objętym kontrolą uzyskała dofinansowanie na 19 projektów – 11 z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko[27], dwóch z Regionalnych Programów Operacyjnych[28], pięciu z Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój[29] oraz jednego z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacyjna Rozwój. Całkowita wartość projektów wyniosła 390,3 mln zł, z czego Spółka uzyskała łącznie kwotę 191,4 mln zł dofinansowania w formie dotacji (49%), pięć z 19 ww. projektów dotyczyło poprawy efektywności energetycznej[30]. Instytucją Wdrażającą[31] w ramach systemu rozdziału środków unijnych był Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej[32] oraz EkoFundusz. Łączna wartość projektów dotyczących poprawy efektywności energetycznej wyniosła 165,1 mln zł, tj. 42% całkowitej wartości wszystkich projektów. Kwota otrzymanej dotacji na ich realizację stanowiła 39% dotacji otrzymanych na realizację wszystkich projektów i wynosiła 74,9 mln zł. Realizacja inwestycji w ramach tych projektów była zgodna z punktem *Efektywność Energetyczna Strategii Grupy Kapitałowej PGE*[33] oraz punktem *P2 Umiejętność wdrażania nowych produktów i technologii* w ramach procesów wewnętrznych *Mapy Strategii*.

(akta kontroli str. 5-36)

W latach 2016-2018 Spółka złożyła jeden wniosek o przyznanie pomocy z POIiŚ w ramach projektu *Poprawa efektywności energetycznej budynków Posterunku Energetycznego Lubartów i CSW Energetyk w Nałęczowie należących do Spółki*, jednakże wycofała się z jego realizacji. Przyczyną podjęcia takiej decyzji był zbyt niski poziom wsparcia, negatywny wynik opłacalności przedsięwzięcia oraz niepewna sytuacja obiektu, tj. rozważano jego sprzedaż co mogłoby skutkować naruszeniem trwałości projektu. Zgodnie z wyjaśnieniem[34] przyczyną niskiej aktywności Spółki w latach 2016-2018 w zakresie wnioskowania o środki pomocowe na poprawę efektywności energetycznej była zmiana zakresu inwestycji realizowanych w ramach działania 9.2 pn. *Efektywna dystrybucja energii* w perspektywie 2007-2013 a działaniem 1.2 pn. *Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii elektrycznej w przedsiębiorstwach* perspektywy 2014-2020 oraz sposobu dofinansowania projektów. Zdaniem Spółki, występujące w obecnej perspektywie, działanie 1.2 nie stanowi bezpośrednio głównego przedmiotu działalności Spółki.

(akta kontroli str. 84-85, 147-151)

---

[27] Dalej: POIiŚ.

[28] Dalej: RPO.

[29] Projekty 1) Wymiana transformatorów w PGE Dystrybucja S.A. Oddział Lublin w celu ograniczenia strat sieciowych – dofinasowanie 20,74 mln 2) Ograniczenie strat energii poprzez wymianę transformatorów SN/nn w PGE Dystrybucja S.A. O/Łódź-Teren – dofinasowanie 18,2 mln zł, 3) Ograniczenie strat energii poprzez wymianę transformatorów w PGE Dystrybucja S.A. Oddział Zamość – dofinasowanie – 17,9 mln zł , 4) Ograniczenie strat energii elektrycznej przez PGE Dystrybucja S.A. Oddział Warszawa – dofinasowanie 10 4 mln zł., 5) Wymiana transformatorów mocy w celu zmniejszenia strat dystrybucji energii w PGE Dystrybucja SA – dofinasowanie 7,7 mln. zł,

[30] Za projekty wpływające na efektywność energetyczną przyjęto projekty, w których wskaźnik rezultatu zawiera ilość zaoszczędzonej energii w wyniku ich realizacji lub inny wskaźnik bezpośrednio wskazujący na oszczędności w energii.

[31] Dalej: IW.

[32] Dalej: NFOŚiGW

[33] Zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą PGE S.A. - 6 września 2016 r.

[34] Pismo Wiceprezesa PGE Dystrybucja z 29 marca 2019 r., znak L.dz.2833/2019.

Spośród pięciu projektów dotyczących poprawy efektywności energetycznej kontroli poddano dwa projekty *Wymiana transformatorów w PGE Dystrybucja S.A. Oddział Lublin w celu ograniczenia strat sieciowych*[35] oraz *Ograniczenie strat energii elektrycznej przez PGE Dystrybucja S.A. Oddział Warszawa*[36].

Projekt *Wymiana transformatorów w PGE Dystrybucja S.A. Oddział Lublin w celu ograniczenia strat sieciowych* obejmował okres kwalifikowania wydatków od 1 lipca 2010 r. do 31 października 2015 r.[37] Całkowity koszt realizacji projektu wyniósł 40,687 mln zł, maksymalna kwota wydatków kwalifikowanych 24,406 mln zł, przy dofinansowaniu w kwocie nie większej niż 20,745 mln zł[38]. Realizacja inwestycji, polegającej na wymianie 1 446 transformatorów miała na celu ograniczenie strat technicznych energii elektrycznej na sieci dystrybucyjnej o 5 349,33 MWh, po realizacji inwestycji. Umowa przewidywała monitoring realizacji Projektu, w szczególności osiąganie wskaźników Projektu określonych w załączniku nr 8 do Umowy. Ustalony został wskaźnik produktu, tj. liczba wybudowanych/ przebudowanych transformatorów oraz wskaźnik rezultatu dotyczący ilości zaoszczędzonej energii w wyniku realizacji Projektu. Oba wskaźniki zostały osiągnięte, przy czym wskaźnik ilość zaoszczędzonej energii został zrealizowany na poziomie 123%, tj. ilość zaoszczędzonej energii wzrosła w stosunku do pierwotnych założeń projektu o 1 251 MWh (z 5 349 do 6 600 MWh). Realizacja Projektu była zgodna z celami określonymi w umowie, w związku z powyższym wsparcie finansowe działań poprawiających efektywność energetyczną skutecznie służyło osiągnięciu zakładanych efektów obniżenia zużycia energii. Inwestycja została zrealizowana terminowo. Montaż transformatorów potwierdzany protokołami technicznego odbioru robót, dokonywano także pomiarów napięć i prądów transformatora po montażu. Wniosek o płatność końcową został złożony w terminie 30 dni po upływie okresu kwalifikowania wydatków (12 listopada 2015 r.), co było zgodne z § 7 ust 3 umowy.

(akta kontroli str. 479-663, 896-899, 905-917, 929-938)

Projekt *Obniżenie strat energii elektrycznej przez PGE Dystrybucja Oddział Warszawa* obejmował okres kwalifikowania wydatków od 1 stycznia 2010 r. do 1 października 2015 r.[39] Całkowity koszt realizacji projektu wyniósł 35,183 mln zł, maksymalna kwota wydatków kwalifikowanych 12,911 mln zł, przy dofinansowaniu w kwocie nie większej niż 10,975 mln zł[40]. Realizacja inwestycji, polegającej na wymianie 1 322 transformatorów zlokalizowana była na całym obszarze działania PGE Dystrybucja; równomiernie na obszarze całego województwa mazowieckiego, na terenie którego wymienionych zostało blisko 90% transformatorów objętych przedsięwzięciem oraz fragmentarycznie na terenach województw: lubelskiego i warmińsko-mazurskiego. Umowa przewidywała monitoring realizacji Projektu, w szczególności osiąganie wskaźników Projektu. Ustalony został wskaźnik produktu, tj. liczba wymienianych transformatorów (1 322) oraz wskaźnik rezultatu dotyczący ilości zaoszczędzonej energii w wyniku realizacji Projektu (4 389 MWh). Oba wskaźniki zostały osiągnięte, przy czym wskaźnik ilość zaoszczędzonej energii został zrealizowany na poziomie 4 418,36 MWh (w 101%). Realizacja Projektu była

[35] Projekt nr POIS.09.02.00-00-001/10.

[36] Projekt nr POIS.09.02.00-00-041/10.

[37] Na podstawie wniosku o płatność końcową.

[38] Kwota dofinansowania była uzależniona od wartości wydatków kwalifikowanych poniesionych w toku realizacji projektu i zatwierdzonych przez IW zgodnie z obowiązującymi w systemie realizacji POIiŚ dokumentami.

[39] Zgonie z harmonogramem Realizacji Projektu stanowiącym załącznik nr 3 do aneksu do umowy nr POIS.09.02.00-00-041/10-02 z dnia 17 sierpnia 2015 r.

[40] Kwota dofinansowania była uzależniona od wartości wydatków kwalifikowanych poniesionych w toku realizacji projektu i zatwierdzonych przez IW zgodnie z obowiązującymi w systemie realizacji POIiŚ dokumentami.

zgodna z celami określonymi w umowie. Inwestycja została zrealizowana terminowo. Montaż transformatorów potwierdzany był w formie protokołów technicznego odbioru robót dokonywano także pomiarów napięć i prądów transformatora po montażu. Wniosek o płatność końcową został złożony w terminie 30 dni po upływie okresu kwalifikowania wydatków (30 października 2015 r.), co było zgodne z § 7 ust 3 umowy.

(akta kontroli str. 664-895, 918-928)

W ramach poddanych analizie dwóch projektów nie były wykonywane audyty efektywności energetycznej potwierdzające zakładane oszczędności po dokonanej wymianie[41].

(akta kontroli str. 143-144, 323-326, 365-404)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie obszar dotyczący wykorzystania środków pomocowych na wspieranie przedsięwzięć służących poprawie ee.

IV. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, 24 maja 2019 r.

.....

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Gospodarki,
Skarbu Państwa Prywatyzacji
p.o. Dyrektora
Sławomir Grzelak
z up. Dariusz Szałkowski
Wicedyrektor
/-/

.....

[41] Pismo Wiceprezesa PGE Dystrybucja z 8 kwietnia 2019 r., znak L.dz.30